

Płonka-Syroka, Bożena

Konferencja naukowa Społeczno-ideowe aspekty medycyny i nauk przyrodniczych XVIII-XIX wieku, Świeradów Zdrój 27-29 września 2001 r.

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 47/1, 273-280

2002

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KONFERENCJA NAUKOWA *SPOŁECZNO-IDEOWE ASPEKTY
MEDYCYNY I NAUK PRZYRODNICZYCH XVIII–XIX WIEKU,
ŚWIERADÓW ZDRÓJ 27–29 WRZEŚNIA 2001 R.*

W dniach od 27 do 29 września odbyła się w Świeradowie Zdroju dziesiąta konferencja z cyklu *Społeczno-kulturowy kontekst medycyny i nauk przyrodniczych*. Organizatorem wcześniejszych konferencji z tego cyklu była obecna doc. dr hab. Bożena Płonka-Syroka z Zakładu Historii Nauk Medycznych Instytutu Historii Nauki PAN w Warszawie (Filia we Wrocławiu). Tym razem – w związku z podjęciem przez doc. Płonkę-Syrokę pracy w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego – głównym organizatorem konferencji był Zakład Historii Polski i Powszechnej XIX i XX Wieku Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego. Współorganizatorami konferencji byli: Zakład Historii Nauk Medycznych IHN PAN w Warszawie, Zespół do Spraw Muzeum Farmacji Akademii Medycznej we Wrocławiu oraz wrocławska fundacja naukowa „Humanitas et Scientia”.

Ogólny temat konferencji świeradowskiej, jakim były *Społeczno-ideowe aspekty medycyny i nauk przyrodniczych XVIII–XX wieku*, pozwalał na wyodrębnienie kilku zagadnień szczegółowych, które stały się podstawą sesji tematycznych. Pierwsza z nich, zatytułowana „Modernizacja europejskiej medycyny i nauk przyrodniczych w XVIII, XIX i XX stuleciu”, grupowała obok studiów z zakresu dziejów nowożytnej medycyny także prace o charakterze naukoznawczym, wpisujące medycynę w szerszy kontekst naukowy i społeczny. Na sesję tę składało się siedem wystąpień. Referat wprowadzający wygłosił prof. dr hab. Stefan Zamecki z Instytutu Historii Nauki PAN w Warszawie. Tematem jego referatu, zatytułowanego *Na tropach atomistycznej metafory w subdziedzinie chemia*, była analiza struktury pojęciowej newtonizmu pod kątem obecności w nim elementów teorii atomistycznej. Autor zwrócił uwagę na zmianę treści i zakresu pojęć naukowych, występujących na przestrzeni dziejów w tej samej formie językowej, wskazując na konieczność wnikliwej interpretacji przez historyka dziedziny nauka rozumienia danego pojęcia przez twórcę teorii naukowej, żyjącego w pewnym okresie historycznym. Kolejne wystąpienie przedstawił prof. dr hab. Tadeusz Heimrath, emerytowany kierownik Katedry i Kliniki Ginekologii Operacyjnej AM we Wrocławiu, w latach 70. i 80. wieloletni prezes Oddziału Wrocławskiego Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji. Tematem referatu, zatytułowanego *Przełomy w rozwoju położnictwa i ginekologii ostatnich 200 lat uwarunkowane nowymi metodami postępowania*, było ukazanie ewolucji praktyki położniczej w Europie. Ewolucja ta była związana z rozwojem teorii medycyny akademickiej, wiodącym w stronę medycyny

klinicznej opartej na doświadczeniu i obserwacji. Autor omówił zmiany w prowadzeniu porodu, uwarunkowane ogólnym wzrostem wiedzy medycznej oraz znaczącą poprawą sprawności technicznej lekarzy-położników, posiadających pełne wykształcenie akademickie. Kolejny aspekt procesu modernizacji europejskiej medycyny nowożytnej podjął w swym wystąpieniu dr Andrzej Kapusta, reprezentujący Wydział Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Przedstawił on referat pt. *Wpływ psychofarmakologii na rozwój współczesnej psychiatrii: dylematy i nadzieje*, w którym omówił ewolucję metod postępowania terapeutycznego w psychiatrii, następujące w jej wyniku radykalne przemiany modelu europejskiej psychiatrii akademickiej oraz relacji między lekarzem i pacjentem. Powstanie i rozwój psychofarmakologii po raz pierwszy w dziejach wyposażyły lekarza psychiatrę w środki lecznicze o znacznym stopniu skuteczności, co umożliwiło istotny postęp w zakresie diagnostyki różnicowej i budowy schematów terapeutycznych, opartych na przesłankach empirycznych oraz poprawiło jakość życia pacjentów. Postępy psychofarmakologii stały się zarazem istotną inspiracją dyskusji nad teoretycznymi podstawami psychiatrii, których główne kierunki omówił autor referatu. Tematem następnego wystąpienia, przygotowanego przez dr Irinę Pantiuk z Białorusi, wcześniej związaną z Muzeum Historii Medycyny Białorusi w Mińsku, zaś obecnie pracującą jako redaktor naukowy w czasopiśmie „Zdrowochronienieje”, było omówienie dróg rozwoju badań medyczno-biochemicznych w Polsce od lat 20. XX stulecia w zestawieniu z sytuacją na Białorusi. Autorka ukazała wspólny dla obu tych społeczności naukowych punkt wyjścia, jakim był standard biologii bezpośrednio po zakończeniu I wojny światowej. Wskazała także na skutki presji ideologicznej i politycznej, wywieranej na biologów w krajach ZSRR przez następne dziesięciolecia, co doprowadziło do oderwania standardu racjonalności obowiązującego w nauce radzieckiej od standardu europejskiego. Dopiero w ostatnich latach następuje w biologii białoruskiej przyspieszona recepcja standardu europejskiego, nawiązująca m.in. do bogatej tradycji współpracy ze środowiskiem polskich uczonych. Następne trzy wystąpienia podjęły problem filozoficznych inspiracji nauk przyrodniczych, wpływających zarówno na tworzenie się standardu i systemu pojęć europejskiej nowożytnej medycyny, jak i na ocenę ogólnej racjonalności teorii z zakresu nauk przyrodniczych. Dr hab. Leon Miodoński z Instytutu Filozofii Uniwersytetu Wrocławskiego, w referacie zatytułowanym *Filozofia jako podstawa teorii nauk przyrodniczych i medycznych w idealizmie niemieckim – na przykładzie tak zwanego dynamicznego przyrodoznawstwa*, ukazał rolę inspiracji filozoficznych w tworzeniu standardu racjonalności niemieckiego przyrodoznawstwa XVIII i pierwszej połowy XIX wieku. Tworzenie tego standardu odbywało się w świadomej opozycji wobec standardu obowiązującego w innych krajach europejskich i było silnie uwarunkowane kulturowo. Odbijały się na tym procesie wpływy reformacji. Doc. dr hab. Bożena Płonka-Syroka, reprezentująca Instytut Historyczny Uniwersytetu

Wrocławskiego oraz Instytut Historii Nauki PAN w Warszawie, w referacie *Niemiecka psychiatria romantyczna – spór o wpływy idealizmu filozoficznego w niemieckiej medycynie klinicznej pierwszej połowy XIX stulecia* przedstawiła rolę inspiracji filozoficznych w tworzeniu się standardu jednej z nowych dyscyplin klinicznych. Ukazała główne obszary toczonych w niemieckim środowisku lekarskim sporów, dotyczących przedmiotu i zakresu psychiatrii oraz praktyczny wpływ owych sporów na wybór metod terapii. Ostatni referat w sesji pierwszej wygłosił prof. dr hab. Franciszek Rosiński z Katedry Etnologii Uniwersytetu Wrocławskiego. W referacie *Kościół katolicki wobec teorii ewolucji* przedstawił uwarunkowania negatywnego stosunku Kościoła wobec ewolucjonizmu. Wskazał przede wszystkim na uwarunkowania wewnątrznauczowe, m.in. na brak w gronie hierarchii kościelnej i w związanych z Kościołem instytucjach naukowych uczonych zdolnych pojąć założenia ewolucjonizmu oraz przyjąć je bez obawy o naruszenie struktury katolickiej doktryny. Ukazał także uwarunkowania zewnątrznauczowe, m.in. związane z obawami hierarchii duchownej, iż ewolucjonizm podważy spójną i stabilną wizję świata kreowaną przez arystotelizm i neotomizm, a tym samym stanie się bodźcem inicjującym przemiany społeczne i polityczne, których nie aprobował XIX-wieczny Kościół. W dyskusji podsumowującej sesję pierwszą wskazano na istotną rolę uwarunkowań społeczno-kulturowych w formułowanie ocen dotyczących racjonalności teorii naukowych. Uwarunkowania te miały zarazem poważny wpływ na recepcję teorii naukowych w społeczności akademickiej oraz ich szerszą recepcję społeczną.

Sesja druga konferencji świeradowskiej, zatytułowana „Medycyna niekonwencjonalna i komplementarna. Metody badań, teoria i praktyka”, składała się z sześciu wystąpień. Pierwsze z nich przedstawiła dr Alina Jagiełłowicz z Instytutu Filozofii Uniwersytetu Wrocławskiego. W referacie *Pole oddziaływania medycyny konwencjonalnej i komplementarnej jako zmienna układu społeczno-kulturowego naszych czasów* zestawiała dwa modele medycyny – zachodnioeuropejski inspirowany przez chrześcijaństwo oraz związany ze wschodnim kręgiem kulturowym model inspirowany przez buddyzm. Modele te zostały zbudowane w oparciu o odmienne zdefiniowanie podmiotowości człowieka, z których pierwszy nastawiony jest na aktywność i podporządkowywanie sobie świata, natomiast drugi na jego kontemplację i przeżywanie. Autorka postawiła sobie pytanie o możliwość zaadaptowania w całości wschodniego modelu medycyny w warunkach europejskich, w związku z podejmowanymi w tym kierunku próbami związanymi z negatywną oceną skuteczności europejskiej medycyny akademickiej. Udzieliła na nie odpowiedzi negatywnej, co szeroko uzasadniła analizując różnice w społeczno-kulturowym podłożu modeli medycyny, obowiązujących w analizowanych kręgach interpretacyjnych. Tematem następnego wystąpienia, zatytułowanego *Inspiracje historyczne w badaniach nad socjologią leczenia niemedycznego*, przedstawionego przez dra Włodzimierza Piątkowskiego z Pracowni Socjologii Medycyny UMCS w Lublinie, było ukazanie związków

metodologii badań historycznych z praktyką badawczą współczesnej socjologii medycyny. Autor przedstawił najważniejsze współczesne obszary badań tej dziedziny nauki, precyzując, zarazem obowiązujące w niej pojęcia, w tym m.in. pojęcie leczenia niemedyceznego jako „obszaru działań definiowanych ze względu na cel – a mianowicie działań o charakterze terapeutycznym, interpretowanych w ten sposób przez pacjenta w oderwaniu od standardu obowiązującego we współczesnej medycynie akademickiej”. Problem medycyny niekonwencjonalnej jako pewien model myślenia o nauce i próby jej opisu padły w referacie zatytułowanym *Kulturowe uwarunkowania renesansu niekonwencjonalnych metod leczenia w drugiej połowie XX wieku (w ujęciu teoretycznym)* mgr Katarzyna Kopias-Łokuciejewska ze Studium Doktoranckiego Filozofii Uniwersytetu Wrocławskiego. Autorka przedstawiła model rozwoju kultury w ujęciu Fryderyka Nietschego, który wyróżnił w niej epoki charakteryzowane jako „dionizyjskie” i „apollinijskie” i w tej perspektywie dokonała oceny uwarunkowań wzrostu zainteresowania społeczeństw kultury zachodniej niekonwencjonalnymi metodami leczenia. Dr Waldemar Kwiatkowski z Zakładu Etyki i Filozofii Medycyny AM w Łodzi w referacie *Pobocza medycyny. O faktycznym znaczeniu medycznej paranauki* podjął się analizy uwarunkowań upowszechniania się w świadomości społecznej zjawiska określonego przezeń mianem „medycznej paranauki”. Autor zdefiniował to pojęcie z perspektywy pacjenta, który nastawiony jest na uzyskanie pomocy terapeutycznej od specjalisty, którego uznaje za autorytet i w którego kompetencje wierzy. Wobec niezaspokojenia potrzeb pacjenta, tak w dziedzinie pożądanej przezeń skuteczności terapii, jak i w obszarze kontaktu osobowego z terapeutą, pacjent ten zwraca się ku przedstawicielom tak zwanej „medycyny alternatywnej”, którzy tworzą model „nauki” o cechach systemowych i zewnętrznych zbliżonych do modelu medycyny akademickiej, którego treść zewnętrzna odbiega jednak w sposób znaczący od akademickiego standardu. Tworzy się w ten sposób „medyczna paranauka”, którą część pacjentów obdarza zaufaniem, zaś jej przedstawiciele zrównuje w kompetencjach z profesjonalnie wykształconymi lekarzami. W omawianej sesji przedstawiła także drugi referat dr Alina Jagiełowicz z Instytutu Filozofii Uniwersytetu Wrocławskiego. W wystąpieniu zatytułowanym *Paramedyczne dylematy medycyny akademickiej* omówiła stosunek przedstawicieli środowiska lekarskiego do teorii i praktyk tak zwanej „medycyny niekonwencjonalnej” oraz do potrzeb pacjentów zaspokajanych przez tę medycynę. Ostatni referat w omawianej sesji przedstawiły mgr Agnieszka Olchowska-Kotala i mgr Małgorzata Synowiec-Piłat z Zakładu Humanistycznych Nauk Lekarskich AM we Wrocławiu. Treścią ich wystąpienia *Poglądy studentów AM we Wrocławiu na temat medycyny niekonwencjonalnej* była analiza materiału uzyskanego drogą badań ankietowych na wybranej próbie studentów I roku wrocławskiej AM. Autorki podjęły się zadania analizy poglądów dotyczących metod leczenia, wykraczających poza standard medycyny akademickiej, z jakimi osoby badane podejmują studia medyczne.

Planowane jest przebadanie tej samej grupy studentów po upływie pięciu lat studiów medycznych i ukazanie ewentualnych przemian w ich świadomości dotyczącej analizowanego problemu pod wpływem profesjonalnej edukacji lekarskiej.

Trzecia sesja konferencji świeradowskiej, zatytułowana „Wybrane problemy historii medycyny XVIII, XIX i XX wieku”, poświęcona została przedstawieniu procesu modernizacji medycyny europejskiej w wybranych obszarach badań. Sesję tę otworzyło wystąpienie dra nauk med. Krzysztofa Pietrzaka, który przedstawił referat *Recepcja teorii i doktryn medycznych w publikacjach naukowych lekarzy leszczyńskiego środowiska naukowego (XVII–XVIII wieku)*. Autor ukazał proces przyswajania nowożytnej wiedzy lekarskiej w środowisku lekarzy leszczyńskich, czerpiących inspiracje z najważniejszych ośrodków współczesnej im myśli lekarskiej w Europie. Kolejny referat przedstawiła dr Irina Pantiuk z Mińska. W wystąpieniu zatytułowanym *Dziewiętnastowieczne polskie czasopiśmiennictwo lekarskie* ukazała proces recepcji nowożytnej myśli naukowej w zakresie chorób zakaźnych. Mgr Katarzyna Bucholc-Srogosz z Instytutu Administracji Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, w referacie *Formalno-prawna kontrola uprawnień do leczenia w Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVIII wieku*, omówiła podejmowane przez polskie środowisko lekarskie próby ograniczenia działalności leczniczej, wykonywanej na terenie Polski przez osoby nieposiadające profesjonalnego wykształcenia lekarskiego. Próby te wpisywały się w system działań, podejmowanych przez ówczesne środowisko lekarskie w innych krajach europejskich i były wyrazem tendencji modernizacyjnych, których istotę stanowiła profesjonalizacja procesu leczenia związana ze zjawiskiem medykalizacji choroby w praktyce i świadomości społecznej. Mgr Monika Piotrowska ze Studium Doktoranckiego Historii Uniwersytetu Wrocławskiego w wystąpieniu *Zalecenia i projekty higieniczne służące poprawie warunków życia ubogiej ludności propagowane na łamach wileńskich „Dziejów Dobroczynności Krajowej i Zagranicznej” (1820-1824)* omówiła początki polskiej profilaktyki społecznej, związanej z oświeceniową i postoświeceniową formacją intelektualną. Ukazała problem biedy w perspektywie medycznej i przedstawiane przez autorów metody zmierzające do poprawy sytuacji zdrowotnej ludności ubogiej. Mgr Dariusz Białas z Zakładu Humanistycznych Nauk Lekarskich AM we Wrocławiu, w referacie *Hydroterapia Kneippa i mechanoterapia Zandera w praktyce terapeutycznej lekarzy środowiska lwowskiego przełomu XIX–XX wieku*, przedstawił uwarunkowania dotyczące genezy i recepcji społecznej w XIX stuleciu fizykalnych metod leczenia. Ukazał je w perspektywie niskiego poziomu skuteczności ówczesnej terapii farmakologicznej oraz znacznego wzrostu oczekiwań pacjentów wobec medycyny akademickiej, które nie były przez nią zaspokajane. Dr hab. Edward Czapiewski z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, w wystąpieniu zatytułowanym *Problemy zdrowotne a twórczość Józefa Ignacego Kraszewskiego* przedstawił obraz XIX-wiecznej

medycyny postrzeganej z perspektywy pacjenta. Autor omówił problemy zdrowotne występujące u Kraszewskiego, poglądy pisarza na temat ich genezy w zestawieniu z poglądami przedstawicieli ówczesnej akademickiej medycyny, metody leczenia stosowane w terapii omawianych chorób oraz wpływ stanu zdrowia na twórczość artysty. W dyskusji na zakończenie sesji podniesiono wartość badań nad XIX-wieczną medycyną, podejmowanych z perspektywy pacjenta oraz wartość analiz dotyczących relacji lekarz-pacjent w odniesieniu do obowiązujących w ówczesnej medycynie akademickiej koncepcji terapeutycznych (szczególnie nihilizmu terapeutycznego).

Czwarta sesja konferencji świeradowskiej, zatytułowana „Historia medycyny wojennej i wojskowej. Społeczne skutki wojny”, poświęcona została w przeważającym stopniu problematyce chorób epidemicznych. Temat ten podjęli w swoich wystąpieniach następujący referenci: płk prof. Czesław Jeśman i współpracownicy Zakładu Historii Medycyny i Nauk Społecznych Instytutu Nauk Wojskowo-Medycznych WAM w Łodzi (*Wpływ warunków wojennych w latach 1914–1921 na stan zdrowia ludności Polski*), dr hab. Elżbieta Więckowska z Zakładu Humanistycznych Nauk Lekarskich AM we Wrocławiu (*Wpływ epidemii ostrych chorób zakaźnych na stan zdrowia ludności Polski w latach 1914–1921 i 1944–1947*), ppłk Zdzisław Jezierski i współpracownicy z Zakładu Historii Medycyny i Nauk Społecznych Instytutu Nauk Wojskowo-Medycznych WAM (*Wpływ warunków okupacyjnych w latach 1939–1945 na stan zdrowia ludności Polski*) oraz mjr dr Mirosław Wanago z tejże uczelni (*Sytuacja zdrowotna wojska i społeczeństwa polskiego na tle zakończonych konfliktów zbrojnych*). Pozostałe trzy referaty w omawianej sesji dotyczyły działań organizacyjnych podejmowanych w warunkach wojennych. Referaty o powyższej tematyce przedstawili dr Joanna Dufurat z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego (*W kręgu Legionów Polskich. Służba sanitarna kobiet w czasie I wojny światowej*), dr Paweł Jezierski z tegoż Instytutu (*Szwedzka pomoc medyczna dla Polski w latach 1945–1948*) oraz dr hab. Elżbieta Więckowska z Zakładu Humanistycznych Nauk Lekarskich AM we Wrocławiu (*Działalność służby zdrowia zorganizowanej przez wydział zdrowia Państwowego Urzędu Repatriacyjnego 1944–1949*). Przedstawione referaty wykazały znaczną skuteczność podejmowanych w Polsce po I i po II wojnie światowej działań organizacyjnych, mających na celu ograniczenie rozprzestrzenienia się chorób zakaźnych.

Sesja piąta konferencji świeradowskiej, zatytułowana „Etyczne problemy medycyny” składała się z 10 referatów. W pierwszym z nich, zatytułowanym *Eksperymenty medyczne podczas II wojny światowej*, prof. dr hab. Wanda Wojtkiewicz-Rok z Zakładu Humanistycznych Nauk Lekarskich AM we Wrocławiu podjęła problem zgody lekarzy na wykonywanie eksperymentów na ludziach w warunkach przymusu i ograniczenia praw pacjenta dyktowanych prawem wojny. Mgr Tomasz Srogosz z Instytutu Administracji WSP w Częstochowie w referacie

Etyczna i formalno-prawna problematyka eutanazji (studium prawno-porównawcze) zajął się zagadnieniem definicji eutanazji w systemach prawa obowiązujących we współczesnych krajach europejskich. Mgr Kamila Uzarczyk z Zakładu Humanistycznych Nauk Lekarskich AM we Wrocławiu w wystąpieniu *Problem eugeniki w polskiej myśli medycznej XX wieku* przedstawiła omawiany problem w szerokim kontekście historycznym. Dr Jacek Prokopski z Wrocławia w referacie *Człowiek jako osoba – implikacje egzystencjalne w psychologii i psychiatrii* podjął problem podmiotowości człowieka w świetle wybranych XIX-wiecznych teorii filozoficznych oraz przeanalizował ich wpływ na kształtowanie się personalistycznego standardu w wybranych szkołach europejskiej psychiatrii. Dr Paweł Jaworski z Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego w referacie *Medycyna szwedzka wobec idei higieny rasowej. „De rena och de andra“ („Czyści i inni”)* Macieja Zaremby podjął temat pozytywnego stosunku szwedzkiej społeczności lekarskiej oraz prawa szwedzkiego do wykonywania zabiegów ubezpladniających na osobach uznawanych za nosicieli wadliwego materiału genetycznego. Mgr Andrzej Syroka z Zespołu do Spraw Muzeum Farmacji AM we Wrocławiu w wystąpieniu *Lek i dostępność do niego w świetle kodeksów etycznych* zajął się potencjalnymi ograniczeniami w dostępie do środków profilaktycznych i leczniczych, wynikającymi z wybranych zapisów polskich kodeksów etyczno-farmaceutycznych oraz z praktyki obserwowanej w obrocie aptecznym. Ostatnie dwa referaty w omawianej sesji poświęcone zostały problematyce planowania rodziny oraz rodzicielstwa (dr Lech Niebrój z Zakładu Pedagogiki Pielęgniarskiej AM w Katowicach – *Reprodukcja asystowana: nowe rozumienie rodzicielstwa?*; ks. dr Marian Wandrasz reprezentujący Duszpasterstwo Rodzin w Katowicach – *Historia naturalnego planowania rodziny*). Przeprowadzona na koniec sesji dyskusja ukazała żywe zainteresowanie historyków problematyką etyczną w medycynie jako zjawiskiem odzwierciedlającym implikacje społeczno-kulturowe, wywierające bezpośredni wpływ na obowiązujący w danym okresie historycznym standard medycyny akademickiej.

Na zakończenie konferencji odbyła się sesja szósta poświęcona naukowym debiutom, zatytułowana „Prezentacja prac członków studenckich kół naukowych”. Referaty przedstawili członkowie Koła Naukowego Studentów Socjologii Medycyny przy Pracowni Socjologii Medycyny AM w Lublinie – Ewa Bądaruk (*Socjologia medycyny wobec bezrobocia – przegląd wybranych propozycji badawczych*) i Piotr Aljabali (*Analiza wybranych programów walki z uzależnieniami w latach 1960–1980. Poszukiwanie przyczyn dysfunkcjonalności*) oraz członkowie Koła Naukowego Historii Nauki i Kultury przy Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego – Radosław Aniszczyk (*Opisy kuracji magnetycznych w świetle czasopisma „Pamiętnik Magnetyczny Wileński”*) oraz Tomasz Mikołajczyk (*Problem chorób epidemicznych w świetle publikacji warszawskiego „Tygodnika Lekarskiego”*).

W dyskusji podsumowującej obrady podniesiono wartość organizowania ogólnopolskich konferencji naukowych o charakterze interdyscyplinarnym, poświęconych wybranym problemom szczegółowym, zgrupowanym w sesjach tematycznych. Pozytywnie oceniono także program tegorocznej konferencji oraz możliwość zapoznania się badaczy z wielu ośrodków naukowych z aktualnymi rezultatami badań, prowadzonych przez uczestników reprezentujących szerokie spektrum zainteresowań naukowych. Jednocześnie zwrócono uwagę na konieczność wydłużenia czasu przewidzianego w programie przyszłych konferencji na dyskusje po zakończeniu każdej z sesji tematycznych. Nie powinno to jednak spowodować poważnego zmniejszenia liczby zakwalifikowanych do wygłoszenia referatów, albo prowadzić do zmiany ustalonego już schematu organizacji konferencji z omawianego cyklu, w których nie przewiduje się organizowania sesji tematycznych równoległe w tym samym czasie, co uniemożliwia uczestnikom zapoznanie się z pełnym programem konferencji. Postulaty uczestników konferencji w kwestii wydłużenia czasu przewidzianego w programie na dyskusję zostaną uwzględnione przez Komitet Organizacyjny następnej konferencji naukowej z cyklu *Społeczno-kulturowe aspekty medycyny i nauk przyrodniczych*, która odbędzie się w dniach od 6 do 9 czerwca 2002 r. w Karpaczu.

Imprezą towarzyszącą konferencji świeradowskiej była jednodniowa wycieczka do Pragi. Materiały z tegorocznej konferencji zostaną opublikowane we wrocławskim wydawnictwie naukowym Arboretum, w tomie 5 „Studiów z Dziejów Kultury Medycznej”, pod redakcją Bożeny Płonki-Syroki.

Bożena Płonka-Syroka
Instytut Historii UW
Wrocław

XXI OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA HISTORYKÓW KARTOGRAFII, KRASICZYN – PRZEMYŚL – LWÓW

W dniach 26–30 września 2001 odbyła się XXI Ogólnopolska Konferencja Historyków Kartografii, a jej temat stanowiła *Kartografia Galicji 1772–1918*. Zorganizowana została przez Zespół Historii Kartografii Instytutu Historii Nauki PAN, przy czym oddzielnie należy odnotować osobisty wkład dr Wiesławy Wernerowej w przygotowanie tej konferencji.

Większość sesji (I–VII) miała miejsce w malowniczym otoczeniu XVII-wiecznego renesansowego zamku w Krasiczynie. Jedna sesja (VIII), podzielona na dwie części, odbyła się w Archiwum Państwowym w Przemyślu oraz w Centralnym Państwowym Archiwum Historycznym Ukrainy we Lwowie.